

UNIVERSITÄTS-
BIBLIOTHEK
PADERBORN

Universitätsbibliothek Paderborn

Medvlla Theologiæ Moralis

Busenbaum, Hermann

Monasterii Westphaliæ

Dub. I. Quid sit suspicio, iudicium temerarium, & dubitatio: & quale peccatum?

urn:nbn:de:hbz:466:1-40957

TRACTATUS VI.

De Præcepto VIII. IX. X. & Præceptis Ecclesia.

CAP. I.

De Præcepto VIII.

PROhibetur hic omnis injusta læsio famæ & honoris proximi; ac præcipuè omnis falsitas, & mendacium, ac læsio verbalis, quæ fit, tum in judicio falsè accusando v. l. verum celando, de quo supra; tum etiam extra pernitiosè mentiendo, secreta revelando. de quo vid. Bonac. de rest. d. 2. q. 2. p. ult. Caym. l. 5. tract. 3. p. 2. cap. 5. ac denique detrahendo.

DUBIUM I.

Quid sit suspicio, indicium temerarium, & dubitatio, ac quale peccatum?

Suppono hæc tria differre inter se; quòd Judicium sit firma animi sententia, seu assensus indubitatus; Suspicio assensus inchoatus, quo quis inclinat in unam partem, judicans probabiliter, latere aliquod fundamentum opinandi. Dubitatio autem non est affectus, (nisi causaliter) sed quasi suspensio animi, in neutram partem inclinans.

clinando. Quæritur ergo hic, non de suspicione & iudicio prudenti, quod sufficientibus indiciis nititur; sed de imprudenti, & temerario, quod iis destituitur. Majora autem indicia requiruntur ad iudicium, quàm ad suspensionem; & ad hanc, quàm ad dubitationem.

Resp. I. Iudicium temerarium, cum plena advertentia de gravi malo proximi, communiter est mortale, contra iustitiam. *Ita Fill. Less. c. 29. l. 1. Eaym. l. 3. t. 3. c. 2.* Ratio, quia proximo fit gravis injuria, dum sine causa improbus habetur, cum habeat jus ad bonum nomen & famam: præterquam quod ex his iudiciis plerumque gravia mala sequantur. In confessione tamen non opus est explicare speciem mali iudicati, cum omnia uni iustitiæ commutativæ in specie infima adversentur. *Escob. E. 10. cap. 4. n. 36.*

Dixi, *communiter*: quia si iudicium habeat magnam probabilitatem, etsi non omnino sufficientem ad certitudinem erit veniale; quia moralis certitudo, & magna probabilitas non adeò distant, ut censeatur gravis injuria, iudicare certum, quod est valdè probabile; verbi g. si iudices juvenem solum cum puella inventum in cubiculo, illi cita tractasse. Ex quibus resolvitur, peccati tantum venialiter remotè iudicando sequentibus casibus. *vid. Tan. 2. 2. d. 4. q. 3. d. 2.*

I. Si non sit grave malum, quod proximo temerè impingis: & sic eum, qui iudicat alium esse spurium, vel filium Judæi, à mortali excusat. *Nay. Azor & Less. contra alios apud Dian. p. 5. r. 5. R. 69.*

II. Si

II. Si sit grave quidem, sed non perfectè ad-
vertas.

III. Si advertas quidem te malè judicare, non
tamen advertis signa esse insufficientia, nec de
iis dubitas.

IV. Si signa sint sufficientia ad opinionem
saltem probabilem.

V. Mortale etiam non est, (per se loquendo)
si de indeterminato tantum judices; quia nulli sit
gravis injuria *Escob. l. c. ex Fagund.*

Resp. II. Suspicio & Dubitatio temeraria, ex
genere suo videntur esse peccata tantum venia-
lia; maximè, si procedant ex errore intellectus,
quo judicia ut sufficientia apprehenduntur. *Ita*
Laym. ex S. Thom. Navar. Molin. Fil. tract. 4. cap.
1. q. 5. Less. l. 2. cap. 29. d. 3. & c. contra multos, qui
putant esse mortale. Ratio est quia communi-
ter suspicio tantum est concitatio quædam ad af-
fectum; manet enim in mente suspicantis aliquo
modo bona existimatio proximi: ergo non fit il-
li gravis injuria, cum non totaliter deturbetur de
possessione bonæ famæ, sit tamen aliqua, quia tem-
erè dubitatur.

Dixi, maximè si ex errore: quia talis cum non
sit per se voluntaria, nec pertinax, meretur excusa-
tionem: si verò ex malevolentia in suspicione
gravi persistas, erit mortale ut docet *Less. Fil. & c.*
ob injuriæ gravitatem. Atque idem est de dubita-
tione positiva, orta ex malevolentia absque causa;
procedit enim ex contemptu alterius, proinde,
gravis iniuria reputatur.

Quæres. Quomodo discerni possit suspicio à
judi-

judicio firmo, quando formido de opposito expressè non est conjuncta?

Resp. Cajetanus censet eum judicare, qui rogatus an habeat rem pro certo, respondet sibi certam, aut ferè certam videri: eum verò suspicari, qui respondet se non esse moraliter certum, sed facillè posse falli, *v. Bon. de rest. d. 2. q. 7. p. 1.*

DUBIUM II.

*Quid sit, & quàm grave peccatum
Detractio?*

Resp. Detractio est alienæ famæ iniusta violatio vel denigratio. Differt à Contumelia, quæ est iniusta honoris diminutio, 1. obiecto; quia contumelia honor, detractio autem famam læditur, quæ est opinio, seu existimatio de alterius excellentia; honor autem est testificatio alienæ excellentiæ animo conceptæ. 2. Differt, modo: quia contumelia instar rapinæ fit apertè, contra præsentem: detractio ut plurimum instar furti occu'tè, & contra absentem. Unde licet contumelia detractioe gravior sit, est tamen detractio peccatum mortale ex genere suo; etsi ex parvitate materiæ, aut in deliberatione, fieri possit veniale. Ratio, quia est gravius furto, quod est mortale, cum lædat proximi famam, quæ est maius bonum, quàm opes.

Detractio alia est directa & formalis, quæ fit ex intentione famam lædendi: alia indirecta, & materialis tantum, quæ fit ex levitate, & loquacitate aliqua. *Ex dictis resolves.*

I. Regu-